

๗ สิงหาคม วันรพี

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓๘๕ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล
ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

ยอกรประณตยुकลบาท
เทิดไท้พระองค์พระชนนี
เพ็ญทิพย์พิสุทธิศศิพิลาส
โอบเอื้อประชากรุณดล
กอปรกิจนิจสุขประโยชน์
เกริกก้องพิสิฐกิริติไกร
นบเกล้าถวายชยพิพัฒน์
ที่ชมายุการวกริมย์

อภิวาทวิมลศรี
สิริชาติเฉลิมชนม์
ดุษมาตุ ฦ แห่งหน
พลแสงสว่างไทย
มนะโชติจรัสใส
ศุภยศวโรดม
สุนันสเกษมสม
นिरทุกข์นिरันดรเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า กองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ประพันธ์โดย นายรัฐวุฒิ นาคเกิด

คำปราศรัย

ของ

นางเมกนี ชโลรส

ประธานศาลฎีกา

ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา

เนื่องในวันพี ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

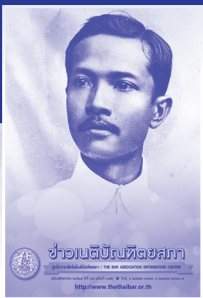
นักกฎหมายทุกสาขาวิชาชีพและประชาชนชาวไทยที่รักทุกท่าน

วันที่ ๗ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่ง นักกฎหมายทุกสาขาวิชาชีพได้ประจักษ์ในพระกรณียกิจในด้านกฎหมายของพระองค์ที่ยังให้เกิดประโยชน์เป็นเอนกอนันต์ต่อประเทศชาติและประชาชน พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูประบบกฎหมาย และระเบียบทางการศาล อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของชาติมีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศจนปัจจุบัน ทรงมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญาซึ่งถือเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของประเทศ ทรงเป็นกรรมการตรวจตัดสินความฎีกา และเป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม พระองค์ทรงก่อตั้งโรงเรียนกฎหมายและทรงเป็นครูคนแรกของโรงเรียนกฎหมายอันถือเป็นต้นกำเนิดของเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยพระกรุณาธิคุณนานัปการของพระองค์ นักกฎหมายทุกหมู่เหล่าจึงพร้อมใจกันยกย่องพระองค์เป็น “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย” และเรียกวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระองค์ว่า “วันรพี”

ในปี ๒๕๖๔ นี้ ประเทศของเรายังคงประสบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างต่อเนื่อง แม้ประชาชนทุกคนจะพยายามประพฤติและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยการใช้ชีวิตวิถีใหม่ แต่ก็ยังต้องเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับความปลอดภัยของสุขภาพและผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทั้งในระยะยาวก็มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาทางด้านแรงงาน ชีวิตและทรัพย์สิน หรือแม้กระทั่งปัญหาเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว และยอมนำไปสู่ข้อพิพาททางกฎหมายมากขึ้น จึงควรที่บรรดาสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาทุกประเภทในทุกสาขาวิชาชีพจะเข้าร่วมแรงร่วมใจกันสืบสานพระปณิธานขององค์บิดาแห่งกฎหมายไทยที่ว่า “ชีวิตของฉันทันเกิดมาเพื่อรับใช้ประเทศชาติ” โดยทุ่มเทศักยภาพ ความรู้และประสบการณ์ด้านกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทในสังคมของเราด้วยความเท่าทันต่อสภาพความเป็นไปในสังคม ด้วยความเข้าใจต่อสภาพปัญหาเฉพาะตัวของคู่พิพาท ด้วยความเปิดใจในการใช้เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และด้วยความหวังในภาพรวมของสถานการณ์ที่เกิดแก่ประเทศชาติ เพื่อเป็นการแสดงกตเวทิตาแก่พระองค์ อันจะทำให้ประชาชนมีความอุ่นใจตลอดจนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของชาติ

ในโอกาส “วันรพี” ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ ดิฉันขอเชิญชวนนักกฎหมายและประชาชนทุกหมู่เหล่าพร้อมกันรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณขององค์บิดาแห่งกฎหมายไทย ด้วยการประพฤติ ปฏิบัติตามแนวทางการทรงงานของพระองค์ เพื่อประโยชน์สุขแห่งส่วนรวม และดิฉันขอถือโอกาสนี้ส่งกำลังใจและความปรารถนาดีมายังทุกท่าน เพื่อที่เราจะก้าวผ่านปัญหาและอุปสรรคในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงนี้ไปได้ด้วยกัน

เนื่องจากปก

ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง*

องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย

องค์บิดาแห่งกฎหมายไทยเป็นสมัญญานามของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ สมัญญานามนี้เกิดขึ้นในงานรำลึกบุคคลผู้มีคุณูปการแก่วงการกฎหมายไทย จัดโดย เนติบัณฑิตยสภา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ จากนั้น พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดวันรพีขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงมีการสร้างอนุสาวรีย์รูปเหมือนของกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าศาลยุติธรรม (ศาลฎีกาที่สนามหลวงในปัจจุบัน)

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

อ่านต่อหน้า ๕

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน สิงหาคม ๒๕๖๔ ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓๘๕

สารบัญ

- ๒ บทอาศรัยจากถวายพระพรชัยมงคล
- ๓ คำปราศรัยเนื่องในวันรพี
- ๔ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๕ เนื่องจากปก
- ๗ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๑๑ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๕ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๗ บทความเรื่อง “อนุญาโตตุลาการ: ทางเลือก (ใหม่) ในการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน”
- ๒๑ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ **ประธานฝ่ายอำนวยการ** นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม **รองประธานฝ่ายอำนวยการ**
● นายกฤษฎา บุญสมิต **ฝ่ายอำนวยการ** ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทรพรกิจ ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยประณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์
● นางสาวรุษา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกิจ ● นายเชษฐ สุขสมเกษม **กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ** นายกฤษฎา บุญสมิต
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ● นายรังสิชัย บรรณกิจจิราภรณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา
● นายทีปกร โกมลพันธ์พร ● นางสาวสิตานันท์ ศรีวรรกร ● นายนิธินันท์ บุรณะเจริญรักษ์ ● นายนิธิพัฒน์ สิ้นเพ็ง **ฝ่ายดำเนินการ**
นางพรรณวริน แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไสววัฒน์ ● นางวาสนา เกตุแห่ง **กะเบียญ จัดส่ง** ● นางสาววิศรา สุขโสภี

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

พระประวัติส่วนพระองค์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีจอ จุลศักราช ๑๒๓๖ ตรงกับวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๗ เป็นพระราชโอรส ลำดับที่ ๑๔ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ และทรงเป็นลำดับที่ ๒ ของเจ้าจอมมารดาตลับ

ด้านการศึกษา

เมื่อพระเจ้านุญาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงเจริญวัยขึ้น ได้ทรงศึกษาอักษรภาษาไทยเบื้องต้นกับพระยาศรีสุนทรโวหาร จบแล้วทรงศึกษาภาษาอังกฤษขั้นต้นที่สำนักของครูบาบุญรามขามี่ พ.ศ. ๒๔๒๗ เข้าเรียนที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และพ.ศ. ๒๔๒๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้พระราชโอรสไปศึกษาวิชาความรู้ยังต่างประเทศ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์เสด็จไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ โดยมีพระยาไชยสุรินทร์ (หม่อมราชวงศ์เทวหนึ่งศิริวงศ์) หม่อมเจ้าเพิ่ม ลดาวัลย์ และเจ้าพระยายมราช (ขุนวิจิตรวรสาสน์) เป็นผู้พาไปส่งยังพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศรวรฤทธิ์ อัครราชทูตสยามประจำกรุงลอนดอน

การศึกษาที่ประเทศอังกฤษ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงศึกษาวิชาภาษาละติน ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสได้ ๒ ปี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ขณะที่มีพระชันษาได้ ๑๗ ปี ทรงสอบความรู้ผ่านเข้าเรียนวิชา

กฎหมายที่วิทยาลัยไครสต์เชิร์ช ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (Christchurch College) ทรงใช้เวลาศึกษาวิชากฎหมายเพียง ๓ ปีก็สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา Bachelor of Arts.Hons. (B.A.) เกียรตินิยม

เสด็จกลับถึงประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗ ได้เริ่มเข้ารับราชการที่กรมราชเลขาการ และทรงค้นคว้ากฎหมายอย่างจริงจังจากตำรากฎหมายและคำพิพากษาฎีกา ทำให้มีความเชี่ยวชาญทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

คุณูปการแก่วงการกฎหมายไทย

พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจให้กับวงการกฎหมายอย่างอเนกอนันต์ คือโรงเรียนกฎหมาย และการปฏิรูปการศาล ดังต่อไปนี้

โรงเรียนกฎหมาย

การตั้งโรงเรียนกฎหมายมีขึ้นเป็นครั้งแรกในสยามหลังจากพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมใน พ.ศ. ๒๔๔๐ โดยมีเจ้าพระยาอภัยราชา (มองซิเออร์ กุสตาฟ โรแลง ยัคแมงส์) เนติบัณฑิตชาวเบลเยียม เป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนกฎหมายนี้ทรงเป็นอาจารย์สอนด้วยพระองค์เอง

สืบเนื่องจากโรงเรียนกฎหมายได้มีการจัดสอบเนติบัณฑิตในปีนั้น ปรากฏว่ามีผู้สอบได้เป็นเนติบัณฑิตชั้นหนึ่ง ๔ คน และเนติบัณฑิตชั้นสอง ๕ คน ซึ่งการสอบเป็นเนติบัณฑิตไทยยังคงดำเนินต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

การปฏิรูปการศาล

พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงปฏิรูปการศาลไทยที่สำคัญ คือ

๑. ระบบศาลและเขตอำนาจศาล ทรงปรับปรุงประเภทและจำนวนศาลที่กระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภารกิจจำนวน ๑๔ ศาล และมีระบบศาลพิเศษอีก ๒ ระบบ คือ ระบบทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา และระบบศาลรับสั่งพิเศษ

๒. ด้านการพิจารณาความ ทรงยกเลิกจารีตนครบาลที่ถือว่าใครเป็นผู้ต้องหาต้องเป็นผู้ร้าย มีการเขียนตีในการสืบพยาน และยกเลิกวิธีจับญาติพี่น้องผู้ต้องหามาเป็นตัวจำนำ

๓. ความล่าช้าในการพิจารณาคดี ทรงปรับปรุงระบบการฎีกาให้มีหลักเกณฑ์ชัดเจน เรื่องใดควรฎีกาหรือไม่ควรฎีกา และเร่งรัดการพิจารณาคดีในศาลทุกระดับชั้นให้รวดเร็วขึ้น

๔. ความทุจริตของคู่ความและผู้พิพากษา เนื่องจากข้าราชการในสมัยนั้นไม่มีเงินเดือน รับแต่เบี้ยหวัด ซึ่งจ่ายเพียงปีละครั้ง และมีจำนวนน้อยไม่พอเลี้ยงตนเองกับครอบครัว ทรงปรับปรุงให้ข้าราชการ

และผู้พิพากษาได้รับเงินเดือนและสวัสดิการที่ดีขึ้น ทำให้แก้ไขปัญหาคความทุจริตได้

๕. ความเป็นอิสระในการพิจารณาคดี แต่เดิมอำนาจตุลาการ และอำนาจฝ่ายบริหารยังมีได้แยกกันอย่างเด็ดขาด ซึ่งเป็นปัญหาคความเป็นอิสระของการพิจารณาคดี โดยทรงปฏิรูปการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และการพิจารณาคดีมีความสะดวกยิ่งขึ้น

๖. เอกราชทางการศาลจากข้อกล่าวหาของต่างชาติที่อ้างว่ารัฐบาลไทยใช้การกดขี่ ขาดความเที่ยงธรรมในการตัดสินคดี จึงไม่ยอมขึ้นศาลไทย เรียกว่า “สิทธิสภาพนอกอาณาเขต”

ต่อมาพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงปรับปรุงระบบกฎหมายและระบบการพิจารณาของศาลให้เป็นสากล สามารถแก้ไขและยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ในที่สุด

บั้นปลายชีวิต

ด้วยความทุ่มเทให้กับวงการกฎหมายไทยดังกล่าว ทำให้ประชวรด้วยโรคพระวิภังคะ (โรคไต) เสด็จไปประทับรักษาพระองค์ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และสิ้นพระชนม์ที่กรุงปารีส เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ พระชนมายุ ๔๖ พรรษา (ย่างเข้าปีที่ ๔๗) โดยได้เชิญพระอัฐิและพระอังคาร (เถ้ากระดูก) คืนสู่กรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ สำหรับพระอังคาร (เถ้ากระดูก) ได้เชิญมาเก็บไว้ในสุสานหลวงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร

อายุความตามหนังสือรับสภาพหนี้**

ข้อเท็จจริง

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ช. หารีอกรณิ บริษัท ส. จำกัด (นายจ้าง) มีหนี้ค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมงวดเดือนเมษายน ๒๕๔๘ - เดือนธันวาคม ๒๕๕๐ และนายจ้างได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ฉบับลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ขอผ่อนชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมาย โดยเริ่มชำระงวดแรกตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป กำหนดชำระภายในวันที่ ๒๕ ของทุกเดือน และจะชำระให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ปรากฏว่านายจ้างผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรก และต่อมานายจ้างได้ชำระหนี้เงินสมทบงวดแรกในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และได้ชำระเงินสมทบมาโดยตลอดจนครบถ้วนโดยงวดสุดท้ายชำระ ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ แต่ไม่ได้ชำระเงินเพิ่มตามกฎหมาย

ข้อหาหรือ

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ช. จึงขอหาหรือดังนี้

๑. กรณีนายจ้างรับสภาพหนี้โดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ก่อนหน้าขาดอายุความ กำหนดชำระงวดแรกเดือนมีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป และงวดต่อไปชำระภายในวันที่ ๒๕ ของทุกเดือน จะชำระให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งการรับสภาพหนี้เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายจ้างได้ผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรก จะเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ทำหนังสือรับสภาพหนี้ หรือวันที่นายจ้างผิดนัดชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้

๒. กรณีนายจ้างได้ชำระหนี้เงินสมทบงวดแรกตามหนังสือรับสภาพหนี้ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และชำระมาโดยตลอดรวม ๑๓ ครั้ง โดยครั้งสุดท้ายในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ยังคงค้างเฉพาะเงินเพิ่มตามกฎหมาย การชำระหนี้ดังกล่าวเป็นการชำระหนี้บางส่วนหรือไม่ ถ้าใช่ การชำระหนี้แต่ละครั้งจะเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ถ้าใช่ จะเริ่มรับอายุความอย่างไร หรือจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ทำหนังสือรับสภาพหนี้หรือวันที่ชำระหนี้

คำวินิจฉัย

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

ในประเด็นที่ ๑ กรณีนายจ้างรับสภาพหนี้โดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ก่อนหน้าขาดอายุความ กำหนดชำระงวดแรกเดือนมีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป และงวดต่อไปชำระภายในวันที่ ๒๕ ของทุกเดือน จะชำระให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งการรับสภาพหนี้เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายจ้างได้ผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรก เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงจากผลของการรับสภาพหนี้ จึงถือว่าได้สิ้นสุดลงตั้งแต่เมื่อนายจ้างได้ผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรกตามหนังสือรับสภาพหนี้เป็นต้นไป โดยระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนหน้านั้นไม่นับเข้าในอายุความ อายุความจึงเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่นายจ้างผิดนัดชำระหนี้งวดแรกดังกล่าวเป็นต้นไป ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๕

* อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการในหน้าที่รองเลขาธิการอัยการสูงสุด

** สำนักนวนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาอัยการสูงสุด เลขรับที่ ท.๑๓๗/๒๕๖๓

ในประเด็นที่ ๒ กรณีนายจ้างได้ชำระหนี้เงินสมทบงวดแรกตามหนังสือรับสภาพหนี้ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และชำระมาโดยตลอดรวม ๑๓ ครั้ง ในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และครั้งสุดท้ายในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ยังคงค้างชำระเฉพาะเงินเพิ่มตามกฎหมาย นั้น เงินเพิ่มดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔๙ บัญญัติให้นายจ้างซึ่งนำส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๔๗ ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ ๒ ต่อเดือนของจำนวนเงินที่มีได้นำส่งหรือจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ นับถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ หนี้ในส่วนเงินเพิ่มที่ค้างชำระดังกล่าวจึงเป็นหนี้ต่างหากจากเงินสมทบและสามารถแยกจากกันได้ และโดยที่หนังสือรับสภาพหนี้ฉบับดังกล่าว มิได้ระบุว่าเป็นการรับสภาพหนี้ในส่วนเงินเพิ่มด้วย อายุความของหนี้ในส่วนเงินเพิ่มจึงไม่สะดุดหยุดลงจากการทำหนังสือรับสภาพหนี้หรือการชำระหนี้เงินสมทบบางส่วนดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) ด้วย

หมายเหตุ

๑. การกระทำของลูกหนี้ซึ่งเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง เรียกว่า “การรับสภาพหนี้” ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแยกได้เป็น ๓ ประการ คือ (๑) ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ (๒) ลูกหนี้ชำระหนี้ให้บางส่วนหรือชำระดอกเบี้ยหรือให้ประกันแก่เจ้าหนี้อันเป็นปริยายว่าย่อมรับสภาพหนี้ (๓) ลูกหนี้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นปริยายว่าย่อมรับสภาพหนี้^๑ ทั้งนี้ จะต้องเป็นการรับสภาพหนี้ภายในกำหนดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๕๗/๒๕๔๙ ที่ ๕๔๘๔/๒๕๕๓^๒ และที่ ๑๖๘๗/๒๕๕๑) และจะต้องเป็นการกระทำของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ ถ้าลูกหนี้กระทำต่อบุคคลอื่น เช่น ให้การขึ้นสอบสวนในคดีอื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาลในคดีอื่น แม้ลูกหนี้จะรับว่าเจ้าหนี้ ก็มีใช้กระทำต่อเจ้าหนี้และมีใช้มีเจตนาจะใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ ย่อมไม่เป็นการรับสภาพหนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๙๐/๒๕๐๔ (ประชุมใหญ่)) หรือการที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้หักลดหนี้ให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ เป็นกรณีเจ้าหนี้คือโจทก์กระทำต่อจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ มิใช่กรณีที่ลูกหนี้กระทำต่อเจ้าหนี้ตามนัยมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) หรือการที่จำเลยที่ ๑ คินสินค้าให้โจทก์บางส่วนก็เป็นการใช้สิทธิในฐานะคู่สัญญา มิใช่แสดงว่าจำเลยที่ ๑ ยอมรับว่ายังคงชำระหนี้โจทก์อยู่

^๑ ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (แก้ไขเพิ่มเติม), (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, ๒๕๕๑), ๖๓๒ - ๖๓๔.

^๒ การรับสภาพหนี้ด้วยการชำระหนี้บางส่วนที่จะทำให้อายุความสะดุดหยุดลงต้องกระทำก่อนที่จะขาดอายุความ เมื่อจำเลยชำระหนี้บางส่วนเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ภายหลังจากขาดอายุความแล้ว จึงไม่เป็นการรับสภาพหนี้อันจะทำให้อายุความสะดุดหยุดลง การชำระหนี้ภายหลังขาดอายุความแล้วเพียงแต่ทำให้ลูกหนี้เรียกคืนไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๒๘ (ซึ่งวินิจฉัยตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๓๕๔/๒๕๔๖ (ประชุมใหญ่) และที่ ๑๔๘๒/๒๕๔๗) อย่างไรก็ดี คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๘๔/๒๕๕๓ นี้ มีหมายเหตุท้ายฎีกาดังกล่าวไว้ว่า เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังยุติได้ว่า มีการชำระหนี้ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ โดยก่อนหน้านั้นโจทก์มีการแจ้งยอดบัญชี (บัตรเครดิต) ส่งให้จำเลยทราบในแต่ละงวดที่เรียกเก็บเงิน ถือได้ว่าหนี้ถึงกำหนดชำระตามที่ระบุในใบแจ้งหนี้แต่ละครั้ง เมื่อจำเลยไม่ชำระตามกำหนดในใบแจ้งหนี้ โจทก์ก็อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้นับตั้งแต่วันที่จำเลยผิดนัด แต่เมื่อจำเลยชำระหนี้บางส่วนให้โจทก์ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ดังกล่าวอันเป็นการรับสภาพหนี้ต่อโจทก์ ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๔ และอายุความย่อมเริ่มนับใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๕ เมื่อนับระยะเวลาถึงวันฟ้อง (วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐) คดีโจทก์น่าจะอยู่ในอายุความ ๒ ปี ทั้งนี้ เทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๘๓๑/๒๕๔๗

ถือไม่ได้ว่าเป็นการรับสภาพหนี้ต่อโจทก์เช่นกัน จึงไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๘/๒๕๕๐) แต่หากเป็นกรณีที่ทำเลย (ลูกหนี้) ตกลงชำระหนี้บัตรเครดิตโดยยินยอมให้โจทก์ (ธนาคาร) หักเงินจากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของจำเลย และสัญญาการใช้บัตรเครดิตระบุว่า หากมีการยกเลิกการใช้บัตรเครดิตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด ให้ถือว่าเป็นการยกเลิกการใช้บัตรเครดิตเท่านั้น มิใช่เป็นการยกเลิกสัญญา และหากปรากฏว่ามียอดเงินเป็นลูกหนี้โจทก์จำเลยตกลงที่จะชำระหนี้โดยให้โจทก์หักเงินจากบัญชีชำระหนี้ได้ ดังนี้ การที่โจทก์เงินจากบัญชีออมทรัพย์ของจำเลยเพื่อชำระหนี้จึงเป็นกรณีที่จำเลยยอมชำระหนี้ให้แก่โจทก์ตามข้อตกลง หากใช้เป็นเรื่องให้โจทก์หักเงินจากบัญชีของจำเลยตามอำเภอใจไม่กรณีจึงเป็นการรับสภาพหนี้ต่อโจทก์ด้วยการชำระหนี้ให้บางส่วน อันเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) เช่นนี้ นับแต่วันที่จำเลยชำระหนี้บัตรเครดิตให้แก่โจทก์ครั้งสุดท้ายจนถึงวันที่ฟ้องยังไม่พ้นกำหนด ๒ ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๙๖๙/๒๕๕๕)

๒. ผลของการที่อายุความสะดุดหยุดลง เป็นไปตามมาตรา ๑๙๓/๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ระยะเวลาที่ผ่านไประหว่างไปก่อนนั้นย่อมไม่นับเข้าในอายุความ ซึ่งหมายความว่าอายุความที่เริ่มนับมาตั้งแต่ต้นตลอดมาจนถึงวันที่อายุความสะดุดหยุดลง เป็นอันยกเลิกเสียทั้งหมดไม่นับเป็นอายุความอีกต่อไป และเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดลงในเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น

๓. โดยปกติเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงมักจะสิ้นสุดลงทันที เมื่อเหตุสิ้นสุดทันทีที่เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้นไป โดยเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่วันรุ่งขึ้นตามมาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง อันเป็นหลักทั่วไปในการนับระยะเวลา เช่น กรณีที่ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพ

หนี้โดยขอผ่อนเวลาชำระหนี้ แต่มิได้ระบุว่าจะใช้ให้อย่างไรเมื่อใด เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงจึงสิ้นสุดในวันที่ทำหนังสือนั่นเอง ต้องเริ่มนับอายุความใหม่สืบไป (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๘๖/๒๕๒๕)^๓ หรือกรณีลูกหนี้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ซึ่งคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๙๕/๒๕๕๘ วินิจฉัยว่าวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ลูกหนี้ที่ ๑ ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ โดยยอมรับสภาพหนี้ว่า เพียง ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ลูกหนี้ที่ ๑ เป็นหนี้ผู้ร้อง ๒๖๘,๑๕๗,๐๓๖.๔๓ บาท ถือว่าลูกหนี้ที่ ๑ ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นรับสภาพหนี้ต่อผู้ร้องตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ที่ ๑ ย่อมเป็นโทษแก่ลูกหนี้ที่ ๓ ผู้ค้าประกันด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๙๒ และมาตรา ๑๙๔/๑๔ ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความ ต้องเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ (วินิจฉัยทำนองเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๙๘/๒๕๕๘ และที่ ๕๖๕๕/๒๕๕๘)

๔. อย่างไรก็ดี เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงอาจจะไม่สิ้นสุดลงในทันทีเสมอไป ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุดลงเมื่อใด ย่อมแล้วแต่พฤติการณ์ เช่น จำเลยสลักหลังเช็คให้โจทก์เพื่อชำระหนี้เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๐๕ แต่เช็คนั้นลวงวันล่วงหน้าวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ถือว่าจำเลยรับสภาพหนี้ต่อโจทก์ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๐๕ ว่าจะชำระเงินเป็นเช็คให้ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕ เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕ จึงเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๑/๒๕๑๔ (ประชุมใหญ่))^๔ หรือกรณีที่จำเลยทำหนังสือแจ้งผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลว่าจะซ่อมแซมทาวนเฮ้าส์ของโจทก์ เป็นกรณีที่จำเลยกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้

^๓ ศักดิ์ สนองชาติ, อ้างแล้ว, ๖๕๘.

^๔ ศักดิ์ สนองชาติ, อ้างแล้ว, ๖๕๘ - ๖๕๙.

เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง
ในมูลหนี้ละเมิดที่จำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย
ถือว่าจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ได้รับสภาพหนี้ต่อโจทก์ซึ่งเป็น
เจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) ขณะที่จำเลย
ทำหนังสือรับสภาพหนี้ยังไม่พ้นกำหนดอายุความ ๑ ปี
ตามสิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นในกลางปี ๒๕๔๑ อายุความ
ย่อมระงับอายุความใหม่ก็ต่อเมื่อเหตุ
ที่ทำให้อายุความระงับอายุความสิ้นสุดลง ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๕ เมื่อ
เอกสารดังกล่าวมีข้อความว่า “จำเลยจะซ่อมแซม
ทาวนเฮ้าส์เวลาใดจำเลยจะแจ้งให้โจทก์ทราบก่อนอย่าง
น้อย ๓๐ วัน แสดงว่าการยอมรับสภาพหนี้ของจำเลย
มีเงื่อนไข ดังนั้น トラบใดที่จำเลยยังไม่ได้แจ้งกำหนดวัน
เริ่มซ่อมแซมทาวนเฮ้าส์ให้โจทก์ทราบ ก็ถือว่าจำเลยยัง
คงยอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้องดังกล่าวสืบเนื่อง
ตลอดมา แต่เมื่อจำเลยมีหนังสือแจ้งทนายความของ
โจทก์ว่าความเสียหายที่โจทก์ได้รับมิได้เกิดจากการ
กระทำของจำเลย จำเลยจึงไม่เข้าดำเนินการซ่อมแซม
ทาวนเฮ้าส์ของโจทก์ตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน
๒๕๔๗ เป็นกรณีจำเลยปฏิเสธความรับผิดชอบต่อโจทก์
ถือว่าเหตุที่ทำให้อายุความระงับอายุความได้สิ้นสุดลงใน
วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ อายุความจึงเริ่มนับใหม่
ตั้งแต่วันดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้ในวันที่ ๒๘
มกราคม ๒๕๔๘ ยังไม่พ้นกำหนด ๑ ปี ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ คดีโจทก์จึง

ไม่ขาดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๙๕๓/๒๕๕๓
ซึ่งวินิจฉัยทำนองเดียวกับที่ ๑๖๘๓๖/๒๕๕๗ และที่
๗๘๔๘/๒๕๕๓)

กรณีที่เหตุอันทำให้อายุความระงับอายุความ
ไม่สิ้นสุดลงในวันที่ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเหตุอันสิ้นสุดลง
เมื่อใด ก็ย่อมจะเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น
และถ้าหากไม่มีการแปลงหนี้ใหม่ อายุความที่เริ่ม
นับใหม่ก็คืออายุความแห่งมูลหนี้เดิม กล่าวคือ อายุ
ความแห่งมูลหนี้เดิมกฎหมายกำหนดไว้เท่าใด อายุความ
ที่เริ่มนับใหม่ก็มีกำหนดเท่ากัน

๕. กรณีบุคคลหลายคนจะต้องทำการชำระหนี้
โดยทำนองซึ่งแต่ละคนจะต้องชำระหนี้สิ้นเชิง กล่าวคือ
**เป็นลูกหนี้ร่วมกัน การที่อายุความระงับอายุความ
อันเป็นโทษแก่ลูกหนี้คนใด มาตรา ๒๙๕ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า ย่อม
เป็นไปเพื่อเป็นโทษแก่เฉพาะลูกหนี้คนนั้น เว้นแต่จะ
ปรากฏว่าขัดกับสภาพแห่งหนี้ตนเอง**

**ส่วนกรณีลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันนั้น มาตรา ๖๙๒
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า
อายุความระงับอายุความเป็นโทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็น
โทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย** ดังนั้น ถ้าลูกหนี้รับสภาพหนี้
ซึ่งเป็นเหตุให้อายุความระงับอายุความและเริ่มนับอายุ
ความใหม่ตามมาตรา ๑๙๓/๑๕ ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำ
ประกันด้วย แม้ว่าผู้ค้ำประกันจะมีได้มีส่วนรู้เห็นในการ
ที่ลูกหนี้รับสภาพหนี้ก็ตาม^๕

^๕ ศักดิ์ สนองชาติ, อ้างแล้ว, ๖๕๙ - ๖๖๐.

เปิด...ฎีกาเด่น

ผู้จัดการมรดกจดทะเบียนรับโอนที่ดินมรดก มาเป็นของตนได้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทอื่น

รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรลีลา**
ชินโรส จัทร์ผดุงจิต***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๐/๒๕๖๓

จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ ๑ ในฐานะที่ตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมและทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก เป็นการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของผู้จัดการมรดก ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทและไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๔ และมาตรา ๑๗๒๒ จำเลยที่ ๑ มีอำนาจที่จะกระทำได้ นิติกรรมการโอนที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้จัดการมรดกให้แก่จำเลยที่ ๑ ในฐานะส่วนตัว ไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๕๐ แม้จะทำให้โจทก์ทั้งสี่ผู้เป็นทายาทโดยธรรมได้รับความเสียหายไม่ได้รับมรดกที่ดินพิพาทก็เป็นเรื่องระหว่างโจทก์ทั้งสี่และจำเลยที่ ๑ จะว่ากล่าวกันต่างหาก

ภายหลังจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้จัดการมรดกโอนที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ ๑ ในฐานะส่วนตัวแล้ว จำเลยที่ ๑ ย่อมมีสิทธิจดทะเบียนยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๒ ส่วนจำเลยที่ ๒ ชายฝากที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๓ เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลกระทำการโดยสุจริตประกอบกับโจทก์ทั้งสี่ไม่ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ ๓ กระทำการโดยไม่สุจริต แต่กลับบรรยายฟ้องว่าแม้จำเลยที่ ๓ รับโอนมาโดยสุจริต เสียค่าตอบแทน และจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริต ก็ไม่มีสิทธิในที่ดินพิพาทตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เท่ากับโจทก์ทั้งสี่ยอมรับว่าจำเลยที่ ๓ รับซื้อฝากโดยสุจริต คดีไม่มีประเด็นข้อพิพาทว่าจำเลยที่ ๓ รับซื้อฝากโดยสุจริตและจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตหรือไม่ แม้ศาลชั้นต้นยินยอมให้โจทก์ทั้งสี่นำสืบพยานหลักฐานกล่าวอ้างว่าจำเลยที่ ๓ รับซื้อฝากโดยไม่สุจริตซึ่งเป็นการนำสืบพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากคำฟ้องคำให้การอันเป็นการนำสืบไม่เกี่ยวแก่ประเด็นข้อพิพาทตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๖ วรรคสอง ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา ๘๗ (๑)

โจทก์ทั้งสี่มีสิทธิได้รับมรดกที่ดินพิพาทส่วนของผู้ตายเป็นการได้ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่น นอกจากนิติกรรม ซึ่งโจทก์ทั้งสี่ยังไม่ได้จดทะเบียนการได้มาซึ่งที่ดินพิพาท ไม่อาจยกสิทธิการได้มาซึ่งที่ดินพิพาทเป็นข้อต่อสู้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยสุจริต เสียค่าตอบแทนและได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙๙ วรรคสอง และมาตรา ๑๓๐๐ โจทก์ทั้งสี่ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนขายฝากที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๒ กับจำเลยที่ ๓ เมื่อจำเลยที่ ๓ รับซื้อฝากที่ดินไว้โดยสุจริตแล้วจำเลยที่ ๒ ไม่ไถ่ถอนการขายฝาก กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทย่อมตกแก่จำเลยที่ ๓ โดยเด็ดขาด จำเลยที่ ๓ มีสิทธิจดทะเบียนยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๔ ได้ โจทก์ทั้งสี่ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนให้ที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๓ กับจำเลยที่ ๔ ได้เช่นเดียวกัน

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

** ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑

*** เจ้าพนักงานตำรวจศาลปฏิบัติกร สำนักอำนวยการประจำศาลแขวงสมุทรปราการ

โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมระหว่างจำเลยที่ ๒ กับจำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๓ กับจำเลยที่ ๔ การที่จะเพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนให้ที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป แม้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การและมีได้ฎีกาขึ้นมาด้วย แต่มูลความแห่งคดีระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กับจำเลยที่ ๓ เกี่ยวด้วยการชำระหนี้อื่นไม่อาจแบ่งแยกได้ ศาลฎีกาเห็นสมควรให้มีผลไปถึงจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๕ (๑) ประกอบมาตรา ๒๕๒

(กิตติพงษ์ สิริโรจน์ – สุรทิน สาเรือง – สันติชัย วัฒนวิทย์กรรม)

ข้อสังเกต

๑. ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาลบนี้ มีอยู่ว่า จำเลยที่ ๑ เป็นมารดาของโจทก์ทั้งสอง บิดาของโจทก์ทั้งสอง (สามีของจำเลยที่ ๑) มีสินสมรสเป็นที่ดินแปลงหนึ่ง เมื่อบิดาของโจทก์ทั้งสองถึงแก่ความตาย ที่ดินในส่วนของบิดา โจทก์ทั้งสองเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง^๑ ทำให้ที่ดินสินสมรสดังกล่าวมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่ต้องแบ่งแก่จำเลยที่ ๑ กึ่งหนึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๕ (๑)^๒ และอีกกึ่งหนึ่งในส่วนของผู้ตายตกเป็นมรดก

๒. จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายเจ้ามรดก เป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล ย่อมเป็นผู้มีสิทธิครอบครองและผู้มีอำนาจจัดการมรดกอย่างใด ๆ ได้

๒.๑ ในด้านสิทธิครอบครองนั้น ถือว่าผู้จัดการมรดกครอบครองทรัพย์สินแทนทายาท^๓ และถือเป็นผู้

เจ้าของร่วมกับทายาทในการถือกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งการจัดการกรรมสิทธิ์รวมนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๘ ได้กำหนดวิธีการจัดการไว้ ๓ ระดับ ระดับที่ ๑ การจัดการธรรมดา ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

ระดับที่ ๒ การจัดการอันเป็นสาระสำคัญ ให้ถือเสียงข้างมาก และเสียงข้างมากนั้นต้องมีส่วนไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งแห่งค่าทรัพย์สิน

ระดับที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ ต้องให้เจ้าของรวมเห็นชอบทุกคน

๒.๒ ในด้านอำนาจจัดการมรดก เมื่อศาลแต่งตั้งให้จำเลยที่ ๑ เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแล้ว จำเลยที่ ๑ ย่อมมีอำนาจจัดการมรดกโดยทั่วไปเพื่อแบ่งปันทรัพย์สินมรดก^๔ ดังนั้น การที่ผู้จัดการมรดกจดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวให้ตนเองทั้งแปลง ย่อมถือเป็นการจัดการมรดกที่กระทำได้ ไม่ถือว่าเป็นการทำนิติกรรมที่เป็น

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้น ตกทอดแก่ทายาท”

^๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๕ บัญญัติว่า “ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วนแบ่งและการปันทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น ให้เป็นไปดังนี้

(๑) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่ง ประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น...”

มาตรา ๑๕๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อหย่ากัน ให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน”

^๓ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๔/๒๕๐๙, ๑๕๘๙/๒๕๐๙ และที่ ๑๔๑๕/๒๕๑๒

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๙ บัญญัติว่า “ผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็น เพื่อให้การเป็นไปตามคำสั่งเจ้าชดหรือโดยปริยายแห่งพินัยกรรม และเพื่อจัดการมรดกโดยทั่วไป หรือเพื่อแบ่งปันทรัพย์สินมรดก”

ปฏิบัติต่อกองมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๒๒

๓. ปัญหาที่น่าพิจารณาตามคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นนี้ คือ ประเด็นเรื่องอำนาจครอบครองจัดการมรดกของผู้จัดการมรดก ก่อนศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ ๑ เป็นผู้จัดการมรดก จำเลยที่ ๑ และบรรดาทายาทย่อมถือเป็นเจ้าของรวมที่ดินเฉพาะส่วนของเจ้ามรดก (กล่าวคือ กิ่งหนึ่งของที่ดินทั้งแปลง) จำเลยที่ ๑ และ/หรือทายาททั้งหลายอาจใช้สิทธิครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อต่อสู้บุคคลภายนอกได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของรวมคนอื่น ๆ เช่น การฟ้องขับไล่ผู้เช่าหรือผู้บุกรุก^๕ เพราะเป็นอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๓๓๖^๖ เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ จึงมีอำนาจร้องขอตทรัพย์ได้^๗ แต่เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกแล้ว อำนาจการจัดการทรัพย์สินมรดกตกแก่ผู้จัดการมรดกทันที ทายาทอื่นไม่อาจทำนิติกรรมใด ๆ กับบุคคลภายนอกได้อีก^๘

๔. เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ ๑ เป็นผู้จัดการมรดก จำเลยที่ ๑ จึงมีสิทธิกระทำการอันจำเป็นเพื่อจัดการมรดกแบ่งปันทรัพย์มรดกแก่ทายาทตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๑๙

และมีอำนาจทำนิติกรรมใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียที่มีได้เป็นปฏิบัติต่อกองมรดกตามมาตรา ๑๗๒๒^๙ ดังนั้น การที่ผู้จัดการมรดกทำนิติกรรมจดทะเบียนโอนที่ดินที่ดินที่มีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมาเป็นของตนทั้งแปลงในฐานะส่วนตัว ศาลฎีกาวินิจฉัยในคดีนี้ว่าผู้จัดการมรดกมีสิทธิทำการกระทำไม่ถือว่าเป็นปฏิบัติแก่กองมรดก นิติกรรมโอนที่ดินให้ตนเองไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๕๐^{๑๐}

๕. ข้อพิจารณาด้านความรับผิดชอบของผู้จัดการมรดก เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๕๓ และมาตรา ๓๕๔^{๑๑} ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า การที่ผู้จัดการมรดกโอนทรัพย์มรดกให้ตนเองหรือโอนให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ทายาท เป็นการทำความผิดหน้าที่ของผู้จัดการมรดกและเป็นการทุจริต เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่ทายาทอื่น ย่อมมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๔^{๑๒} ดังนั้น เมื่อนำแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ว่ามานี้ เปรียบเทียบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๐/๒๕๖๓ ที่ยกมากล่าวถึง อาจเกิดความสับสนว่าควรถือแนวคำวินิจฉัยใด และ

^๕ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๔/๒๕๔๐, ๑๔๒๙๑/๒๕๕๘

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

^๗ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๖/๒๕๔๑, ๒๔๖๗/๒๕๔๙

^๘ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๔๙/๒๕๔๔, ๒๓๖๕/๒๕๕๘

^๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๒๒ บัญญัติว่า “ผู้จัดการมรดกจะทำนิติกรรมใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียเป็นปฏิบัติต่อกองมรดกหาได้ไม่ เว้นแต่พินัยกรรมจะได้อนุญาตไว้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล”

^{๑๐} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพนันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

^{๑๑} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก...”

มาตรา ๓๕๓ บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำความผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น...”

มาตรา ๓๕๔ บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานะที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

^{๑๒} ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๒/๒๕๕๓, ๙๘๗/๒๕๕๔ และที่ ๘๖๕๑/๒๕๕๘

ถือเป็นการกลับแนวคำวินิจฉัยเดิมหรือไม่ เพราะในข้อเท็จจริงอันเดียวกัน หากถือตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๒/ ๒๕๕๓, ๙๘๗/๒๕๕๔ และที่ ๘๖๕๑/๒๕๕๘ แล้ว การที่ผู้จัดการ มรดกทำนิติกรรมโอนที่ดินมรดกมาเป็นของตนโดยส่วนตัว ถือเป็นการจัดการมรดกที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นิติกรรมการโอนนี้จะตกเป็นโมฆะเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายและเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐ เนื่องจากเป็นมูลความผิดทางอาญานั้นเอง

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๐/๒๕๖๓ ทียกมาพิเคราะห์นี้ วินิจฉัยต่อไปว่า จำเลยที่ ๑ มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทนี้อยู่ครึ่งแปลงในฐานที่เดิมเป็นสินสมรส และอีกครึ่งหนึ่งเป็นมรดกตกแก่ทายาททั้งหมด ๕ คน ได้แก่ จำเลยที่ ๑ และโจทก์ทั้งสี่ซึ่งเป็นบุตรของเจ้ามรดกกับจำเลยที่ ๑ จึงเท่ากับว่าจำเลยที่ ๑ มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามส่วนที่มากกว่าโจทก์ทั้งสี่ การที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งมีส่วนในที่ดินมากที่สุด และเป็นผู้จัดการมรดกจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาททั้งแปลงให้แก่ตนเองจึงเป็นเหตุที่ศาลฎีกาเห็นว่าไม่น่าจะเสียหายมากนัก และศาลฎีกายังวินิจฉัยแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ว่า “...แม้จะทำให้โจทก์ทั้งสี่ผู้เป็นทายาทโดยธรรมได้รับความ

เสียหายไม่ได้รับมรดกที่ดินพิพาทก็เป็นเรื่องระหว่างโจทก์ทั้งสี่และจำเลยที่ ๑ จะว่ากล่าวกันต่างหาก”

๗. ส่วนการที่จำเลยที่ ๑ ทำนิติกรรมในที่ดินพิพาทต่อ ๆ มากับบุคคลภายนอก ก็เป็นเรื่องที่ต้องว่ากันตามหลักทั่วไปในเรื่องของการได้ทรัพย์สินและการเพิกถอนทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙๙ และมาตรา ๑๓๐๐^{๑๓} ดังนั้น การได้ที่ดินพิพาทมาโดยทางมรดกของจำเลยที่ ๑ และโจทก์ทั้งสี่ จึงเป็นการได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรคสอง เมื่อที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนมาเป็นชื่อของจำเลยที่ ๑ เพียงผู้เดียว จำเลยที่ ๑ จึงมีสิทธิจดทะเบียนยกที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ โดยเสนาหาได้ ไม่อยู่ในบังคับตอนท้ายของมาตรา ๑๒๙๙ วรรคสองด้วย และจำเลยที่ ๒ ก็มีอำนาจขายฝากที่ดินดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ ๓ ต่อไป ส่วนโจทก์ทั้งสี่ แม้ได้ทรัพย์สินในที่ดินพิพาทโดยทางอื่นเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ เช่นกัน แต่สิทธิของโจทก์ทั้งสี่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นชื่อของตนเพราะมีเพียงชื่อของจำเลยที่ ๑ เท่านั้น จึงยกขึ้นต่อสู้จำเลยที่ ๓ ผู้รับซื้อฝากที่ดินโดยสุจริตไม่ได้เช่นกัน

๑๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙๙ บัญญัติว่า

“ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ท่านว่าการได้มาโดยนิติกรรมซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นไม่บริบูรณ์ เว้นแต่นิติกรรมจะจัดทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่

ถ้ามีผู้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม สิทธิของผู้ได้มานั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนไว้ ท่านว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ และสิทธิอันยังมีได้จดทะเบียนนั้น มิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสนาหาตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว”

มาตรา ๑๓๐๐ บัญญัติว่า “ถ้าได้จดทะเบียนการโอนอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เป็นทางเสียเปรียบแก่บุคคลผู้อยู่ในฐานอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อนไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นอาจเรียกให้เพิกถอนการจดทะเบียนนั้นได้ แต่การโอนอันมีค่าตอบแทนซึ่งผู้รับโอนกระทำการโดยสุจริตนั้น ไม่ว่าจะกรณีจะเป็นประการใด ท่านว่าจะเรียกให้เพิกถอนทะเบียนไม่ได้”

TIJ Growing Bright: 10th Anniversary of Thailand Institute of Justice

ดร. กนก จุลมนต์*

เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา เป็นวันคล้ายวันสถาปนาสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice หรือ TIJ) ครบรอบ ๑๐ ปี ในโอกาสนี้ TIJ ได้เปิดตัวหนังสือ TIJ Growing Bright^๑ ที่รวบรวมผลงานของสถาบันฯ ที่ผ่านมา พร้อมกับถ้อยคำและข้อความ (words, thoughts and reflections) จากเพื่อนและพันธมิตรของ TIJ ที่ได้ร่วมมือกันในช่วงเวลาต่าง ๆ ผู้เขียนมีโอกาอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วเห็นว่ามีถ้อยคำและข้อความหลาย ๆ ส่วนที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาอังกฤษจึงนำมาสรุปเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

๑. การเขียนแสดงความยินดีแก่องค์กรในวาระครบรอบจัดตั้ง มีการเขียนได้หลายรูปแบบ เช่น

I would like to congratulate the TIJ for the remarkable achievements in the past 10 years.

My warmest greetings and congratulations to the TIJ on its decennial.

Learning that the TIJ is now celebrating the 10th anniversary brings back many good memories about its early years.

I am delighted to express my congratulations to the TIJ on the 10th anniversary of its establishment.

Congratulations on the 10th anniversary of the establishment of the TIJ

หรืออาจจะกล่าวว่า Happy 10th Anniversary, TIJ!

๒. วิสัยทัศน์และพันธกิจของ TIJ คือ เป็นผู้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง (“Promoter of Change”)

ด้านการยกระดับกระบวนการยุติธรรม (to enhance justice system) และเชื่อมโยงหลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (interconnection between the rule of law and sustainable development) ในประเทศไทย อาเซียน และระดับสากล

คำว่า “Promoter of Change” อาจจะใช้คำว่า “an agent of social change” แทนที่ก็ได้
promote v. to help or encourage to exist or flourish; further: to promote world peace. Synonyms: back, advance, assist, help และ support (ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือให้ดีขึ้น)

“...การส่งเสริมการตระหนักรู้ของบุคคลจากทุกภาคส่วนและทุกสาขาวิชาการทั้งภายในประเทศไทยและทั่วโลก” สามารถใช้รูปประโยคว่า “[The TIJ has been continuously conducting impact driven activities] to promote awareness of the people from all sectors and all academic disciplines both within Thailand and across the globe.”

aware adj. having knowledge; conscious; cognizant: aware of danger (ตระหนักรู้ ทราบ รู้)

awareness n. the state or condition of being aware; having knowledge; consciousness: The object of the information drive is to raise awareness of what spreads HIV/AIDS. (การรับรู้ ความตระหนักรู้ การทราบ)

enhance v. to raise to a higher degree; intensify; magnify: The candlelight enhanced her beauty. (ทำให้ดีเพิ่มขึ้น ทำให้สูงขึ้น ทำให้มากขึ้น เสริม ยกกระดับ)

* ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา;

คำแปลและตัวอย่างประโยคภาษาอังกฤษนำมาจาก www.dictionary.com และ www.thesauras.com

^๑ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <https://knowledge.tijthailand.org/th/publication/detail/10th-tij-growing-bright#book/>

๓. ตัวอย่างคำศัพท์ที่มีส่วนขยายและรูปประโยคที่น่าจดจำไปใช้ เช่น

๓.๑ **impact-driven activities** (กิจกรรมที่เมื่อทำแล้วส่งผลกระทบต่อสังคม)

๓.๒ **the culture of lawfulness** (วัฒนธรรมในการเคารพกฎหมาย) ตัวอย่างประโยค

The TIJ, therefore, has an important role to play, particularly in promoting **the culture of lawfulness** and making sure that justice starts at home.

๓.๓ **gender-responsive practice** การปฏิบัติหรือการกระทำต่อบุคคลหนึ่ง ๆ โดยคำนึงถึงเพศสภาพที่มีความแตกต่างกัน (จึงต้องมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน)

gender n. 1. either the male or female division of a species, especially as differentiated by social and cultural roles and behavior: the feminine gender 2. a similar category of human beings that is outside the male/female binary classification and is based on the individual's personal awareness or identity

๓.๔ วลีว่า “**เพื่อให้เป็นไปตาม/สอดคล้องกับมาตรฐานสากล/ระหว่างประเทศ**” จะใช้ถ้อยคำว่า “**in line/on par with international standards**” ตัวอย่างประโยค

The TIJ had set the ambitious goal to become a center of knowledge needed to improve the criminal justice system **in line with international standards**.

๓.๕ การเติบโตที่ยั่งยืนและรวมบุคคลทุกภาคส่วนในสังคมให้ไปข้างหน้าพร้อมกัน จะมีความหมายรวม ๆ ของคำว่า “**sustained and inclusive growth**” ตัวอย่างประโยค

The TIJ actively voiced its belief that the advancement of the rule of law is essential for sustained and inclusive growth.

๓.๖ วลี “**ในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก/ระหว่างประเทศ**” จะใช้ถ้อยคำว่า “**national, regional and global levels**”

๓.๗ วลี “**ตั้งแต่เริ่มต้น/ตั้งแต่มีการจัดตั้ง**” สามารถใช้ถ้อยคำว่า “**since its inception...**” หรือ “**from its beginning/from the beginning**” ซึ่งตำแหน่งของวลีนี้ในรูปประโยคสามารถวางได้ทั้งตอนต้นหรือตอนท้ายของประโยคก็ได้

The Supreme Court has worked closely with the TIJ **since its inception**.

Since its inception, the TIJ has served as a bridge within the justice system.

From the beginning, we aspire to be the “Promoter of Change” by empowering the criminal justice system with knowledge, **evidence-based research**, and technical capability, as well as investing in **policy advocacy**.

evidence-based research (งานวิจัยเชิงประจักษ์/งานวิจัยที่มีหลักฐานจากการเก็บข้อมูลตามหลักวิทยาศาสตร์รองรับ)

policy advocacy (งานผลักดันเชิงนโยบาย)
advocate v. to speak or write in favor of; support or urge by argument; recommend publicly: He advocated higher salaries for teachers. (สนับสนุน พูดแก้ต่าง)

๔. ประโยคหรือข้อความตอนท้ายที่ขอให้องค์กรหนึ่ง ๆ ประสบความสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป มีตัวอย่าง เช่น

I wish the TIJ continued success for the benefit of us all.

I wish the TIJ, its Executive Director, and staff success for many more years to come.

I wish the TIJ all the success in its endeavors in creating a better world for our future generations to inherit.

We are confident that the TIJ will continue to fulfill its mission for many years to come.

ผู้เขียนขอส่งท้ายด้วยความเชื่อของชาว TIJ ที่ว่า “**Justice is everyone's matter**” แปลว่า “**ความยุติธรรมเป็นเรื่องของคนทุกคน**” หรือคนทุกคนต้องใส่ใจเรื่องจากความยุติธรรมเพราะเป็นสิ่งที่กระทบกับคนทุกคน

อนุญาโตตุลาการ: ทางเลือก (ใหม่) ในการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน

มณฑล อรรถกฤษณ์*

การระงับข้อพิพาทในปัจจุบันมีสองแนวทาง แนวทางแรกคือการดำเนินคดีผ่านทางองค์กรของรัฐที่ใช้อำนาจตุลาการ (โดยทั่วไปคือศาล) หรือการระงับข้อพิพาทแบบดั้งเดิม อีกแนวทางหนึ่งคือการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) ซึ่งเป็นการทำให้ข้อพิพาทระงับไปโดยวิธีการอื่นนอกจากทางศาล ปัจจุบันมีสามวิธีหลัก ๆ คือ การเจรจาต่อรอง (Negotiation), การไกล่เกลี่ยหรือการประนอมข้อพิพาท (Mediation หรือ Conciliation) และการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration)^๑

เชื่อว่า คดี (แพ่งและปกครอง) เกือบทุกคดีที่ถูกฟ้องไปยังศาลนั้น จะต้องมีการใช้วิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกมาก่อนแล้วทั้งสิ้น^๒ ไม่ว่าคู่กรณีจะรู้ตัวหรือตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ลองพิจารณาตัวอย่างนี้ นาย ก. และ นาย ข. ทำงานอยู่ในแผนกและบริษัทเดียวกัน ทั้งสองสนิทสนมกันเป็นอย่างดี ต่อมา นาย ข. ได้ยืมเงิน นาย ก. ไป ๕๐,๐๐๐ บาท ตกลงดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี เวลาผ่านไปหนึ่งปี เมื่อครบกำหนด ปรากฏว่านาย ข. มีเงินแต่ไม่พอ จึงไปเจรจากับ นาย ก. ขอให้ลดดอกเบี้ยให้จากร้อยละ ๑๕ ต่อปี เหลือร้อยละ ๕ ต่อปี ซึ่งถ้าหากนาย ก. ตกลงยินยอม ข้อพิพาทนี้ก็จะเป็นอันระงับไป

การที่คู่กรณีสามารถอมชอมผ่อนปรนให้แก่กันและกันได้เองนี้เรียกว่า “การเจรจาต่อรอง”

ถ้าหากการเจรจาต่อรองดังกล่าวไม่สำเร็จ นาย ค. ผู้จัดการแผนก ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ทั้งนาย ก. และ นาย ข. เคารพนับถือจึงได้เข้ามาเป็นคนกลางช่วยหว่านล้อมทั้งสองฝ่าย จนสุดท้ายนาย ก. ยอมลดดอกเบี้ยลงเป็นร้อยละ ๗.๕ ต่อปี และนาย ข. ก็ยินยอมชำระหนี้ ข้อพิพาทนี้ก็จะเป็นอันระงับไปเช่นเดียวกัน การที่มีคนกลางช่วยรับฟังข้อพิพาทและทำให้คู่กรณีสามารถระงับข้อพิพาทกันได้ (โดยไม่มีการตัดสินชี้ขาด) เรียกว่า “การไกล่เกลี่ย” หรือ “การประนอมข้อพิพาท”

จะเห็นได้ว่า การไกล่เกลี่ย และการเจรจาต่อรอง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่เสมอระหว่างคู่กรณี การที่ดีจะไปสู่ศาลน่าจะเป็นกรณีทางเลือกอื่น ๆ ไม่สามารถกระทำได้เลยแล้ว และแม้แต่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล การที่เจรจาต่อรองและการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่ความก็ยังสามารถเกิดขึ้นอยู่เสมอ^๓ ตรงกันข้ามกับ “อนุญาโตตุลาการ” ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคู่พิพาทตกลงกันโดยชัดแจ้งให้ระงับข้อพิพาทนั้นโดยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ

* อัยการประจำกองสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการอนุญาโตตุลาการ ๒

^๑ บางท่านเห็นว่า Mini-trial และ Neutral-evaluation เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกเช่นกัน ซึ่งผู้เขียนไม่เห็นด้วย เพราะไม่ได้ทำให้ข้อพิพาทระงับลง

^๒ ในบางประเทศกำหนดให้ต้องมีการดำเนินการระงับข้อพิพาททางเลือกเสียก่อน จึงจะนำคดีมาสู่ศาลได้ เช่น ในประเทศแคนาดา ข้อพิพาททางแพ่งที่ไม่ใช้คดีครอบครัวจะต้องมีการประนอมข้อพิพาทเสียก่อน ถ้าหากไม่สำเร็จจึงจะสามารถฟ้องคดีไปยังศาลได้ โปรดดู Administration of Justice Act ONTARIO REGULATION 451/98

^๓ ในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าหากคู่ความฝ่ายหนึ่งร้องขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ศาลจะต้องส่งคดีสำนวนคดีดังกล่าวไปไกล่เกลี่ย โปรดดู Chapter 44.102, Fla. Stat

กระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกที่เป็นทางการมากที่สุดและคล้ายกับกระบวนการพิจารณาทางศาลมากที่สุด โดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการก็มีข้อเด่นคือ

๑. สามารถเลือกอนุญาโตตุลาการได้

คู่พิพาทสามารถเลือกอนุญาโตตุลาการเองได้ ทำให้ในคดีที่เป็นเรื่องเฉพาะทาง เช่น สัญญาก่อสร้างหรือข้อพิพาททางบัญชี ก็สามารถแต่งตั้งวิศวกรหรือนักบัญชี มาเป็นผู้วินิจฉัยข้อพิพาทได้ แตกต่างจากกระบวนการทางศาลซึ่งผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้พิพากษาอาชีพ

๒. เป็นความลับ

กระบวนการพิจารณาของศาลจะต้องทำโดยเปิดเผย ในขณะที่กระบวนการของอนุญาโตตุลาการจะต้องกระทำโดยลับ

๓. รวดเร็ว

โดยทั่วไป คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการเด็ดขาดและเป็นที่สุด ในขณะที่คำพิพากษาของศาลจะต้องถูกตรวจสอบโดยองค์กรศาลชั้นที่สูงขึ้นได้ ทำให้กระบวนการอนุญาโตตุลาการมีความรวดเร็วมากกว่า

๔. สามารถบังคับได้ในหลายประเทศ

โดยทั่วไป คำพิพากษาของศาลไม่สามารถนำไปใช้บังคับในต่างประเทศได้ แม้จะมีความพยายามในการทำความตกลงระหว่างประเทศแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เช่น อนุสัญญากรุงเฮก^๕ มีภาคีสมาชิกเพียง ๕ ประเทศเท่านั้น ในประเทศไทยไม่มีกฎหมาย

ลายลักษณ์อักษรฉบับใดกำหนดให้ศาลในประเทศไทยต้องยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ แต่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ทำนองว่า คำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถบังคับในประเทศไทยได้^๕

ในขณะที่คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการสามารถนำไปใช้บังคับได้ในหลายประเทศทั่วโลกโดยผลของอนุสัญญากรุงนิวยอร์ก^๖ ซึ่งมีภาคีสมาชิกถึง ๑๖๖ ประเทศ และประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศแล้วโดยการตรากฎหมายภายในออกใช้บังคับแล้ว^๗

กระบวนการอนุญาโตตุลาการ มีสองประเภทหลัก ๆ คือ อนุญาโตตุลาการทางการค้า ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน และอนุญาโตตุลาการทางการลงทุน คือข้อพิพาทระหว่างนักลงทุน (เอกชน) กับรัฐ

ในประเทศไทย ข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐและเอกชนก็สามารถระงับโดยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการได้^๘ นอกจากสัญญาสัมปทาน และสัญญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว หน่วยงานรัฐสามารถทำสัญญาอนุญาโตตุลาการได้โดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา^๙

ในกรณีที่หน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ พนักงานอัยการสามารถดำเนินคดีแทนหน่วยงานรัฐได้ตามกฎหมาย^{๑๐}

^๕ Hague Convention on Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters

^๕ โปรดดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๕/๒๕๖๑

^๖ Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards

^๗ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

^๘ โปรดดู พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕

^๙ โปรดดู มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

^{๑๐} พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๓)

โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือสำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด^{๑๑}

แต่เดิม การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการนอกศาลไม่ได้รับความนิยมมากนัก นอกจากเพราะไม่มีกฎหมายรองรับโดยตรงแล้ว^{๑๒} แต่เดิม ศาลก็มีมุมมองในลักษณะที่ว่า อนุญาโตตุลาการเป็น “คู่แข่ง” ของอำนาจตุลาการ ดังนั้น จึงพยายามตีความให้ข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่เป็นผล หรือในบางคดีก็ถือว่า เมื่อจำเลยเพียงแต่ตัดพ้อว่ามีข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการอยู่ แต่ไม่ได้ขอตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นมา ย่อมถือว่าข้อตกลงที่จะไม่ฟ้องคดีจนกว่าอนุญาโตตุลาการจะชี้ขาดตกเป็นโมฆะไปเลย^{๑๓} อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา ศาลก็เริ่มยอมรับกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการมากขึ้น^{๑๔} ประกอบกับการออกกฎหมายมารองรับ ทำให้กระบวนการอนุญาโตตุลาการค่อยพัฒนาขึ้นตามลำดับ

แม้กระนั้นก็ตาม การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการก็ยังคงตั้งคำถามถึงความเหมาะสมเสมอ โดยเฉพาะในการระงับข้อพิพาทของรัฐ ไม่ว่าจะเกิดจากสัญญาทางปกครองหรือไม่

ก็ตาม^{๑๖} นอกจากนี้ คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ มักจะถูกโจมตีเสมอว่าเป็น “ค่าโง่”^{๑๗} ทำให้แม้ในปัจจุบัน กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการก็ยังคงได้รับความนิยมน้อยกว่าการระงับข้อพิพาทผ่านทางศาลอย่างมาก

ด้วยความเคารพต่อทุกความเห็น ผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ (นอกศาล) ของไทยนั้น เพิ่งจะถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เท่านั้น จึงยังเป็นช่วงที่ลองผิดลองถูกอยู่ และในปัจจุบันสถานการณ์ก็ดีขึ้นมากแล้ว ดังที่ได้กล่าวไปคือ มีการออกกฎหมายมารองรับ ทศนคติของศาลที่ไม่มองว่ากระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นคู่แข่งของอำนาจตุลาการ เป็นต้น

นอกจากนี้ หน่วยงานรัฐหลายแห่งได้เตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการ เช่น มีการจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการขึ้นทั้งที่สำนักงานศาลยุติธรรม หรือสถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAC) หน่วยงานเฉพาะทาง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) รวมถึงหน่วยงานเอกชน เช่น สำนักงานสภาอนุญาโตตุลาการ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

^{๑๑} ประกาศคณะกรรมการอัยการเรื่องการแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๘ (๒๓)

^{๑๒} กฎหมายที่รับรองกระบวนการอนุญาโตตุลาการนอกศาลฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐

^{๑๓} โปรดดูตัวอย่างเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๓๙/๒๕๑๗

^{๑๔} คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๒/๒๕๐๓ ซึ่งด้วยความเคารพเป็นอย่างยิ่งต่อคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้ ผู้เขียนไม่เห็นพ้องด้วย เพราะการใดจะตกเป็นโมฆะ จะต้องเป็นไปโดยผลของกฎหมาย ข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการน่าจะเป็นเพียงการเลือกดำเนินคดีโดยการระงับข้อพิพาททางเลือกนอกจากการใช้อำนาจตุลาการ ไม่ควรจะหมายถึงว่าเป็นการตัดสิทธิภาคินาคติมาสู่ศาล ข้อตกลงดังกล่าวไม่น่าจะขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงไม่ควรตกเป็นโมฆะ

^{๑๕} โปรดดู หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๙๐/๒๕๒๒ โดยจิตติ ติงศภัทย์

^{๑๖} โปรดดูเป็นต้นว่า สุรรัตน์ ประจนปัจจนิก. (๒๕๕๘). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง. ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. นอกจากนี้โปรดดู “สามารถ”ชี้ อนาคตอาจเสียค่าโง่อีกเยอะ หากรัฐยังใช้สัญญาแบบ “อนุญาโตตุลาการ” https://www.matichon.co.th/politics/news_๑๔๖๒๑๗๙ (เข้าล่าสุด ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

^{๑๗} เช่น ค่าโง่ทางด่วน หรือ ค่าโง่ไฮโปเวลล์ เป็นต้น

หลังจากถูกห้ามใช้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง^{๑๘} ในที่สุดคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับสูงของฝ่ายบริหารก็ยังกำหนดให้หน่วยงานรัฐสามารถมอบข้อพิพาทให้ออนุญาโตตุลาการพิจารณาได้โดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา^{๑๙} อันเป็นการส่งเสริมและยอมรับให้การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการสามารถกระทำได้

เมื่อพิจารณาความนิยมในต่างประเทศที่จะใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทมากขึ้น กระแสความนิยมดังกล่าวย่อมน่าจะเกิดขึ้นใน

ประเทศไทยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาถึงข้อดีต่าง ๆ ที่ได้กล่าวข้างต้น ความสะดวกในการใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ก็น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการตอบโจทยโลกในยุคโลกาภิวัตน์และในยุค Social Distancing เช่นปัจจุบันนี้

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ยังเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะ เป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน หรือเอกชนต่อรัฐก็ตาม^{๒๐} ทั้งนี้ รวมถึงข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางปกครองด้วยเช่นกัน

^{๑๘} มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๗

^{๑๙} แม้โดยสภาพแล้ว มติคณะรัฐมนตรีจะไม่มีสภาพเป็นกฎหมายหรือคำสั่งให้หน่วยงานรัฐต้องปฏิบัติตามก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นนโยบายของฝ่ายบริหารที่หน่วยงานรัฐแต่ละแห่งควรนำมาพิจารณาประกอบเสมอ

^{๒๐} ข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐ จะต้องถูกส่งไปยังสำนักงานการยุติการระงับคดีแพ่งและการอนุญาโตตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑

สวัสดิ์ศรีครบ สมาชิกวุฒิสภาชาวเน็ตบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

ด้วยวันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย” โดยที่ผ่านมานั้น เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดงานพิธีวางพวงมาลาถวายสักการะ พระอนุสาวรีย์กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าอาคารศาลยุติธรรมภายในบริเวณ ศาลฎีกา (สนามหลวง) และงานบำเพ็ญกุศลอุทิศเพื่อระลึกถึงพระกรุณาธิคุณของพระองค์ท่านเป็นประจำทุกปี แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงงดเชิญหน่วยงานทางกฎหมายเข้าร่วมวางพวงมาลาฯ ในปีนี้ไปก่อนครับ

แผนกทะเบียนสมาชิกและทนายความ

- บริการสมัครเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาออนไลน์/บริการขอหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาออนไลน์/ตรวจสอบสถานะ การขอหนังสือรับรองออนไลน์/ปรับปรุงข้อมูลของท่าน ในระบบเนติบัณฑิตยสภาออนไลน์ ได้ที่เว็บไซต์ <https://member.thethaibar.or.th/home/login?service=register>

สอบถามเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๒๒ และ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๒๐๘

- สมาชิกที่ประสงค์จะขอหนังสือรับรองการเป็นสามัญสมาชิกเพื่อสมัครสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการผู้ช่วย (สนามใหญ่), (สนามเล็ก), (สนามจิ๋ว) ท่านสามารถยื่นขอรับรองสามัญสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาออนไลน์ได้ที่

- ระบบรับสมัครสอบออนไลน์สำนักงานศาลยุติธรรมได้เลย <https://ojc.coj.go.th> หรือที่ <https://coj.thaijobjob.com>
- ระบบรับสมัครสอบออนไลน์สำนักงานอัยการสูงสุดได้เลย www.cmiss.ago.go.th หรือที่ <https://ago-cmiss.thaijob.com>

แผนกทะเบียนนักศึกษา

ขยายเวลาการสมัครและชำระเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ภาคเรียนที่ ๑ สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ รายละเอียดดังนี้

กำหนดการขยายเวลารับสมัครนักศึกษาใหม่ ระบบออนไลน์

- เปิดรับสมัครถึงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๔ ชำระเงินได้ถึงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๔

กำหนดการขยายเวลาชำระเงินนักศึกษาเก่าพ้นภาวะไม่เกิน ๒ ปี และพ้นภาวะเกิน ๒ ปีขึ้นไป ระบบออนไลน์

- ทำรายการผ่านระบบออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ พิมพ์ใบแจ้งชำระเงินได้ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ ชำระเงินได้ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีค่าปรับ

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๓๓ และ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๔๐๓

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

แผนกตำราและคำบรรยาย

ขยายเวลา การจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ จองผ่านระบบออนไลน์ <https://thethaibar-banyaibook.thaijobjob.com/book/index.php>

- รับด้วยตนเอง ราคาชุดละ ๑,๕๐๐ บาท ๑ ชุด (๑๖ เล่ม)
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๑๐๐ บาท (ลงทะเบียน) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๗๐๐ บาท (ด่วนพิเศษ EMS) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)

หมายเหตุ : ผู้ที่เคยจองผ่านระบบออนไลน์แล้วท่านสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (ไม่ต้องลงทะเบียนใหม่) สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๔

ศูนย์หนังสือเนติบัณฑิตยสภา

ขอปิดให้บริการชั่วคราว เปิดให้บริการเฉพาะระบบออนไลน์ ตั้งแต่วันอังคารที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง

บริการสั่งซื้อหนังสือทางออนไลน์ที่เว็บไซต์ <https://bookstore.thethaibar.or.th/>

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๖ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๑๑

แผนกหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและวารสาร

เปิดให้ผู้สนใจสามารถสั่งซื้อหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและนิตยสารบทบัญญัติออนไลน์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ : แผนกหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและวารสาร โทร. ๐ - ๒๘๘๗ - ๖๘๑๒ หรือ ๐ - ๒๘๘๗ - ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๕

ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา

การส่งคืนหนังสือในช่วงห้องสมุดปิดให้บริการ สมาชิกสามารถส่งคืนหนังสือทางไปรษณีย์ พร้อมแนบสำเนาหลักฐาน การยืม - คืน ได้ที่ ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒-๘ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๗๐ สอบถามเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๐๒๑ หรือ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๓๐๒, ๓๐๓, ๓๐๔

สำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (ส.ช.น.)

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19) มีแนวโน้มที่จะแพร่ระบาดในวงกว้าง คณะอนุกรรมการบริหารสำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (ส.ช.น.) จึงเห็นสมควรให้บริการคดีความทางโทรศัพท์เพียงอย่างเดียวจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น และจะประกาศให้ทราบต่อไป โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๔, ๑๐๘, ๑๐๙ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๑ วันเวลาราชการ (จันทร์ - ศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๖.๓๐ น.)

แผนกหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและวารสาร

เปิดให้ผู้สนใจสามารถสั่งซื้อ

หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา และ นิตยสารบทบัญญัติ

ผ่านระบบสั่งซื้อ

หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและนิตยสารบทบัญญัติออนไลน์

<https://publication.thethaibar.or.th>

หรือ

Scan QR Code เพื่อเข้าสู่ระบบ

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ : แผนกหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและวารสาร
โทร. ๐ - ๒๘๘๗ - ๖๘๑๒ หรือ ๐ - ๒๘๘๗ - ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๕

บันทึกเทปรายการถวายพระพรชัยมงคล

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

นางเมทินี ชโลธร นายกเนติบัณฑิตยสภา พร้อมด้วยนายวงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์ อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๒ นายชาติรี สุวรรณิน เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา นายศักดา ช่วงรังษี เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา และหม่อมราชวงศ์ประติมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ ผู้อำนวยการกองบริการสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา ร่วมบันทึกเทปรายการถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีและน้อมรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๒๕ น.

ความคืบหน้าการจัดสร้างพระนิรโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ นายสมศักดิ์ อัจฉกุล ประธานกรรมการตรวจรับและตรวจต้นแบบพระนิรโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา พร้อมด้วยนายจรูญพงษ์ อินทจาร และนายทีปกร โกลมพันธ์พร ได้เข้าหารือและพิจารณา ต้นแบบพระนิรโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา ครั้งที่ ๑ เพื่อกำหนดแนวทางการหล่อพระนิรโรคันตราย พระประจำ เนติบัณฑิตยสภา ณ โรงหล่อปฏิมากรรม พุทธปฏิมาพรเลิศ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

บรรณาธิการแกล้ง

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานคำขวัญวันแม่แห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ ความว่า "รักเอ๋ยรักแม่ ลูกทดแทนรักแท้ที่แม่ให้ เร่งพากเพียรทำดีด้วยหัวใจ ประกาศคุณแม่ไว้ในแผ่นดิน" และเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ ในนามของกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

วันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปี คือ “วันรพี” เป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูประบบกฎหมายและระเบียบทางการศาล อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไทยมีความทันสมัย เป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยะประเทศ ทรงก่อตั้งโรงเรียนกฎหมายและทรงสอนกฎหมายด้วยพระองค์เอง ด้วยพระกรุณาธิคุณนานับการ นักกฎหมายทุกหมู่เหล่าจึงพร้อมใจกันยกย่องพระองค์เป็น “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย”

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ประพันธ์โดย นัฐวุฒิ นาคเกิด บทความเนื่องจากปก เสนอเรื่อง “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย” โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “อายุความหนังสือรับสภาพหนี้” โดย นาดลีนี ยุติธรรมดำรง กล่าวถึงสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ช. ขอหาหรือกรณีนายจ้างรับสภาพหนี้โดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ก่อนหนังสืออายุความ กำหนดชำระงวดแรกเดือนมีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป และงวดต่อไปชำระภายในวันที่ ๒๕ ของทุกเดือน จะชำระให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งการรับสภาพหนี้เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายจ้างได้ผัดนัดชำระหนี้ตั้งแต่งวดแรก จะเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ทำหนังสือรับสภาพหนี้ หรือวันที่นายจ้างผัดนัดชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ ฯลฯ, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “ผู้จัดการมรดกจดทะเบียนรับโอนที่ดินมรดกมาเป็นของตนได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากทายาทอื่น” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนิทรลีลา และ ชีโนรส จัทรผดุงจิต กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๐/๒๕๖๓, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “TJ Growing Bright: 10th Anniversary of Thailand Institute of Justice” โดย ดร.กนก จุลมนต์ กล่าวถึง ถ้อยคำ ข้อความ รูปประโยค และคำศัพท์ที่น่าสนใจ จากหนังสือ Growing Bright จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส ครบรอบ ๑๐ ปี วันคล้ายวันสถาปนาสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Justice หรือ TJ), บทความเรื่อง “อนุญาโตตุลาการ : ทางเลือก (ใหม่) ในการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน” โดย มณฑล อรรถบลยุคล กล่าวถึง การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการยังเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะระงับข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน หรือเอกชนต่อรัฐก็ตาม ทั้งนี้รวมถึงข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางปกครองด้วยเช่นกัน” ปิดท้ายด้วย “มุขขำ” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนกันยายน

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ชื่อ จำกัด

๔๓/๑๗๒ ถนนพรสิทธิ์ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐